

॥ चाणक्य मंडल परिवार ॥

जिथे लोकसेवा हीच देशसेवा ॥

श्री. अविनाश धर्माधिकारी सर (IAS)

संस्थापक, संचालक - चाणक्य मंडल परिवार

MPSC

मार्गदर्शन पुस्तिका

CONTACT US ON
080-69015454 | 080-69015455

अविनाश धर्माधिकारी सरांनी १९९६ साली श्रीमती किरण बेदी (IPS)
यांच्या हस्ते चाणक्य मंडल परिवार या न्यासाची स्थापना केली

चाणक्य मंडलच्या वारजे वास्तूचे लोकार्पण दलाई लामा
यांच्या हस्ते दिनांक ३१ डिसेंबर २०१४ रोजी करण्यात आले होते..

चाणक्य मंडल परिवाराविषयी:

स्वतःचं व्यक्तिमत्त्व उत्तम आणि समृद्ध असं घडवून ते या देशाचे प्रश्न सोडवण्याच्या कामी लावण्याचं स्वप्न पाहणाऱ्या युवक – युवर्तीसाठी चाणक्य मंडल परिवार' या शैक्षणिक न्यासाची स्थापना १० ऑगस्ट १९९६ रोजी श्रीमती किरण बेदी (निवृत्त IPS अधिकारी) यांच्या हस्ते झाली.

जे दारिद्र्याच समर्थन करत नाहीत आणि दारिद्र्यानं खचूनही जात नाहीत, जे श्रीमंत होण्याची इच्छा बाळगण्यात काही गैर समजत नाहीत, पण ज्यांचा नीतिमंत मार्गानंच श्रीमंत होण्याचा निश्चय आहे आणि आपल्याबरोबर आपल्या देशाला श्रीमंत करण्याचं आणि श्रीमंतीचं समतापूर्ण वाटप करण्याचं स्वप्न ज्यांना पडत अशा कर्तृत्ववान, प्रतिभावान युवक युवर्तीसाठी चाणक्य मंडल परिवार' ही संघटना आहे.

ज्यांना साहसाची, पराक्रमाची, देशभक्तीची स्वप्नं पाहण्याचा संकोच वाटत नाही आणि अशी स्वप्नं सत्यात आणताना कधी अपयश आलं तर भीती वाटत नाही अशा निर्भय, चैतन्यशील युवक – युवर्तीसाठी चाणक्य मंडल परिवार' ही संघटना आहे.

कोणत्याही प्रकारे जातपात, पंथ, भाषा, लिंग या भेदांची विषमता न मानणाऱ्या, समतेची साधना करणाऱ्याआधुनिक, चिकित्सक, बंडखोर, बिनधास्त आणि विशाल दृष्टीच्या युवक – युवर्तीसाठी चाणक्य मंडल परिवार' ही संघटना आहे.

चाणक्य मंडल परिवार कोणासाठी ?

नवीन उगवणाऱ्या पिढीनं आता स्वतःचं आणि देशाचं भवितव्य घडवण्याची सूक्रं हातात घ्यायला हवीत. आमच्यासमोर आदर्शच नाहीत असं रडत बसण्यापेक्षा आम्हीच आदर्श घडवू अशी हिंमत धरायला हवी. भूतकाळात गुंतून न पडता, पण भूतकाळाचा अभ्यास करत, वर्तमानकाळानं निराश न होता एकविसावं शतक अंगावर घण्याचं वेड लागलेली आणि संपूर्ण विश्वाचं भान असलेली एक आख्खीच्या आख्खी पिढी उम्ही राहयला हवी, नव्या युवक – युवर्तीमधून. चाणक्य मंडल परिवार' ही संघटना त्यांच्यासाठी आहे.

स्वतःला ओळखा, म्हणजे स्वतःची शक्तिस्थानं ओळखा, त्यानंतर आपल्या शैक्षणिक अनब नंतर व्यावसायिक आयुष्याची इमारत त्या शक्तिस्थानांच्या पायावर उम्ही करा. आणि मग निवडलेल्या व्यवसायाचा देशप्रश्नांशी कसा, कुठे संबंध येतो ते जाणून घेऊन तिथे देशप्रश्नांची सोडवणी करण्यासाठी कार्य करा हे चाणक्य मंडल परिवार' मांडत असलेलं चांगलं आयुष्य जगण्याचं पैकेज' आहे. हे समजणाऱ्या उत्साही युवक – युवर्तीसाठी चाणक्य मंडल परिवार' ही संघटना आहे.

आपण निवडलेल्या क्षेत्रात उत्तमता आणि प्रतिभा यांचा तेजस्वी अविष्कार करणं म्हणजेच देशभक्ती. असे देशभक्त होण्यासाठी ज्यांना आनंदपूर्वक कष्ट, व्यासंग, तपस्या करायची आहे अशा युवक युवर्तीसाठी चाणक्य मंडल परिवार' ही संघटना आहे. –

चाणक्य मंडलचे संस्थापक, संचालक

श्री. अविनाश धर्माधिकारी (IAS)

1986 बैचचे, महाराष्ट्रातील एकमेव IAS अधिकारी

आयएसमध्ये सामील होण्यापूर्वी दहा वर्षे पूर्णवेळ स्वयंसेवी सामाजिक कार्यकर्ता म्हणून त्यांनी काम केले. याच काळात मुक्त पत्रकार म्हणूनही काम केले. त्यांनी देशाचे व्यापक अभ्यास दौरे केले. या अनुभवावर आधारित 'अस्वस्थ दशकाची डायरी' हे पुस्तक लिहिले.

१९८६ मध्ये IAS मध्ये रुजू झाले.

आयएसमध्ये पुढील महत्वाच्या पदांवर नियुक्ती :

- » फलटण येथील उपविभागीय अधिकारी.
- » राज्याच्या मुख्य सचिवांसाठी विशेष कर्तव्यावर असलेले अधिकारी.
- » संचालक, राज्य अभिलेखागार, मुंबई.
- » रत्नागिरी व अमरावती जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी.
- » अतिरिक्त जिल्हाधिकारी, पुणे.
- » संचालक, महिला व बालकल्याण विभाग, महाराष्ट्र.
- » जिल्हाधिकारी, रायगड (अलिबाग).
- » मुख्यमंत्र्यांचे उपसचिव, महाराष्ट्र.

सेवेत असताना त्यांनी प्रशासनात पुढील प्रयोग सुरु केले.

- » नोकरशाहीतील कार्यपद्धती आणि कार्यसंस्कृती यांची पुनर्रचना करण्यासाठी सरकारी यंत्रणेच्या कार्यालयीन आणि क्षेत्रीय स्तरावरील कामकाजातील अनेक मूळ प्रयोग त्यापैकी काही आहेत.
- » महसूल-न्यायालय पद्धतीचा अवलंब करून, सलोख्याच्या उपाययोजनांद्वारे प्रलंबित जमिनीचे विवाद वेगाने सोडवले. साक्षरता, शिक्षणाचे सार्वत्रिकीकरण, महिला-शेतकरी-ग्राहक चळवळी, जमीन आणि जलसंधारण, भ्रष्टचार आणि अंधश्रद्धा यांच्या विरोधात चळवळीमध्ये सक्रिय सहभाग.
- » नव-साक्षरांसाठी एक विशेष कार्यक्रम राबविला, जेणेकरून ते निरक्षरतेकडे वळू नयेत. राष्ट्रीय साक्षरता अभियाना तर्फे एक आदर्श योजना म्हणून या कार्यक्रमाचे कौतुक करण्यात आले.
- » प्रशासन आणि स्वयंसेवी संस्थांमधील अनौपचारिक इंटरफेस म्हणून काम करून विविध विकास योजनांना सक्रियपणे पाठिंबा दिला.

१ मार्च १९९६ रोजी आयएसचा राजीनामा दिला.

स्वच्छ आणि कार्यक्षम प्रशासनासाठी संघटित जनआंदोलन राबवण्याचा निश्चय केला आणि चाणक्य मंडलची स्थापना केली त्यांनी २००१ मध्ये भारत सरकारच्या क्रीडा आणि युवा व्यवहार मंत्रालयाच्या अंतर्गत नेहरू युवा केंद्र संघटनेचे महासंचालक म्हणून काम केले.

ग्रंथसंपदा :

- » ७५ सोनेरी पाने
- » अस्वस्थ दशकाची डायरी
- » नवा विजयपथ
- » स्वतंत्र नागरिक
- » ...आणि आपण सगळेच
- » १०वी, १२वी नंतरचे करिअर आणि व्यक्तिमत्व विकसन
- » जिंकणारा समाज घडवण्यासाठी

चाणक्य मंडळचे देंदिव्यमान यश

MPSC दार्जसेवा 2022 निकाल

निवड झालेल्या **620** पैकी **309**

विद्यार्थ्यांनी परीक्षेच्या विविध टप्प्यांवर
चाणक्य मंडलमध्ये मार्गदर्शन घेतले आहे

15 उपजिल्हाधिकारी

26 पोलीस उपअधीक्षक

13 मुख्याधिकारी (वर्ग अ)

24 सहा. राज्यकर आयुक्त

10 गट विकास अधिकारी (गट अ)

06 तहसीलदार

चाणक्य मंडलचे विद्यार्थी, कार्यकर्ता आणि फॅकल्टी देशसेवेसाठी सज्ज

रोशन राजपूत
मुख्याधिकारी गट अ

अर्चना राजपूत
CDPO Group A

आदित्य नाकरे
CDPO Group A

प्रियंका वानेखेडे
मुख्याधिकारी गट अ

अक्षता अढागळे
उपशिक्षणाधिकारी

श्रीनिवास पाटील
बाल विकास अधिकारी (गट ब)

चाणक्य मंडलचे विद्यार्थी देशसेवेसाठी सज्ज

उपजिल्हाधिकारी

सोनाली मात्रे

प्राजक्ता पाटील

सोनल सूर्यवंशी

महेश येलगडे

आनंद जाधव

मुख्याधिकारी गट अ

शुभम पांचंगीकर

नितीन कदम

विद्या पाटील प्रज्ञाशील वाघमारे

प्रकाश पाटील

पोलीस उपअधीक्षक

भूषण माने

मयूर रसाळ

दिपक शेलार

अभिजित थोरात

सागर कदम

माहेरी मरारकर

वैर पाटील

विलास नवाले

सहा. राज्यकर आयुक्त

अक्षय म्हेत्रे

ऐश्वर्या गोडेसे

विलास नवाले

येमाजी भुमाळ

उज्जला टिंगारे

गट विकास अधिकारी (गट अ)

प्रवीन गिरामे

रविंद्र भाडे

अंग्जली बर्वे

सुमित कवडे

बाल विकास अधिकारी (गट अ)

श्रीकांत दाबडे

हर्षीकेश काळे

राधिका चित्निसे

सागर कदम

बाल विकास अधिकारी (गट ब)

योगेश गंगाळे

पवन सोनुरे

कविता गिते

केतन कवडे
प्रोजेक्ट ऑफिसर

उप शिक्षणाधिकारी

अक्षय ढोले

शुभंगी राऊत

मंदार जाधव

सौरभ देशमुख

कोमल दरेकर

सहा. गट विकास अधिकारी

पद्मा मांजरे

प्रज्ञाल धमाले

विजय हिरवे

आणि इतर...
अनेक...

हार्दिक
आम्रिनंदन...

MPSC राज्यसेवा 2026

नवीन परीक्षा यद्दतीवर आधारित MPSC कॉम्प्रेहेन्सिव्ह कोर्स

नवीन बँचेसच्या तारख्या:

पुणे २० जानेवारी ७ एप्रिल ६ जून ७ जुलै ११ ऑगस्ट

मुंबई २१ मार्च १८ जुलै

छत्रपती संभाजीनगर १७ फेब्रुवारी २३ जून

- श्री. अविनाश धर्माधिकारी सरांच्या मार्गदर्शनाखाली MPSC च्या दोन्ही परीक्षा पद्धतीमध्ये तज्ज्ञ असलेले महाराष्ट्रातील सर्वोत्तम मार्गदर्शक विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करणार आहेत.
- श्री. अविनाश धर्माधिकारी सरांची नियमित सत्रे होतात. ज्याचा परीक्षेसोबतच व्यक्तिमत्व विकासामध्ये फायदा होतो. सरांसोबत वैयक्तिक समुपदेशनही होते.
- कोर्स कालावधीमध्ये अभ्यासक्रमाच्या प्रत्येक घटकावर आधारित सत्रे होतात. पूर्ण वर्षभराच्या कोर्स मध्ये पूर्व, मुख्य आणि मुलाखत या तिन्ही टप्प्यांची परिपूर्ण तयारी करून घेतली जाते.
- ३५० पेक्षा जास्त सत्र या काळात घेतली जातात.

काही ठळक मुद्दे :

- » प्रत्येक विषयासाठी तज्ज्ञ आणि अनुभवी फॅकल्टी / प्राध्यापक.
- » **Answer Writing** वर विशेष भर दिला जाईल.
- » **Optional Subject** ची तयारी करून घेतली जाते.
- » पहिले काही दिवस दररोज २ तासांचे एक सत्र. नंतर काहीवेळा दररोज २ तासांची २ सत्रे. (आठवड्यातील एक दिवस सुटीचा)
- » सेवेत असणाऱ्या प्रशासकीय अधिकाऱ्यांची वेळोवेळी विशेष सत्रे.
- » राज्यसेवेबोररच इतरही परीक्षांमध्ये फायदा होईल असे मार्गदर्शन (उदा. **PSI-STI-ASO-** कृषी इत्यादी).
- » भाषा विषयाची (मराठी आणि इंग्रजी) परिपूर्ण तयारी करून घेतली जाते.
- » परिपूर्ण आणि भरपूर अभ्यास साहित्य म्हणजेच मोड्युल नोट्स उपलब्ध.
- » आयोगाच्या धर्तीवर आणि विषयनिहाय टेस्ट सिरीज होते. ज्यात ३० पेक्षा जास्त टेस्टचा समावेश असतो.
- » **CSAT** विषयावर विशेष भर दिला जातो. याचा फायदा इतरही अनेक स्पर्धा परीक्षांमध्ये होतो.
- » मुलाखतीस पात्र विद्यार्थ्यांच्या स्वतः धर्माधिकारी सर विनामूल्य अभिरुप मुलाखती घेतात.
- » **वाणक्य मंडळ ह्या क्लास नसून परिवार आहे म्हणून तुम्ही आयुष्यभर परिवाराशी जोडले जाता.**

प्रत्येक आठवड्यात धर्माधिकारी सरांची विशेष सत्रे असतात.
या सत्रांमध्ये सर महत्वाच्या चालू घडामोर्डीवर
विद्यार्थ्यांसोबत संवाद साधतात:

धर्माधिकारी सरांचे विशेष मार्गदर्शन

चार्कव्य मंडल परिवारचे विशेष मेंटोरशिय प्रोग्राम

- » हे चार्कव्य मंडल परिवारचे अत्यंत महत्वाचे आणि वेगळे वैशिष्ट्य आहे.
- » विद्यार्थ्यांचा एक गट एका तज्ज्ञ प्राध्यापकाकडे नियुक्त केला जाईल जो फोनवर आणि वैयक्तिकरित्या अभ्यास योजना, विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीचे नियमित निरीक्षण, शैक्षणिक कामगिरी आणि इतर कोणत्याही समस्येसाठी सल्लामसलत करण्यासाठी उपलब्ध असेल.
- » विद्यार्थी त्यांचे प्रश्न विचारू शक्तात आणि आमचे तज्ज्ञ मार्गदर्शक तुम्हाला त्यांच्या अनेक वर्षांच्या अनुभव आणि कौशल्याने पुढे जाण्याचा मार्ग दाखवतील.
- » वरिष्ठ प्राध्यापकांसोबत समस्या, आव्हाने, धोरण यावर चर्चा करण्यासाठी नियमित समुपदेशन सत्रे आयोजित केली जातात.

आभ्यास महोत्सव

- दरवर्षी चाणक्य मंडल परिवार UPSC आणि MPSC परीक्षांच्या तयारीसाठी निवासी अभ्यास शिबिरे आयोजित करते.

अभ्यास महोत्सवाची वैशिष्ट्ये

- » एकूण तीन दिवसांचा हा महोत्सव असेल.
- » सकाळी ७:३० ते रात्री ८ पर्यंत म्हणजे दिवसभर सत्र होतील.
- » चाणक्य मंडलचे फॅकलिटेज, प्रशासनातील अधिकारी ते प्रतिभावंत व्यक्तींची सत्र या काळात होत असतात.
- » संपूर्ण 'अभ्यास महोत्सव' मध्ये शिबिराच्या ठिकाणी सर्व सहभागीच्या भोजनाची व्यवस्था केली जाते.
- » काही सत्रे सर्व विद्यार्थ्यांसाठी एकत्रित केली जातात आणि ती प्रामुख्याने मराठीत घेतली जातात.

अभ्यास महोत्सवाचे महत्व:

- » सलग तीन दिवसांच्या या मरेथॉन अभ्यासामुळे विध्यार्थ्यांना त्यांच्या अभ्यासातील सातत्य आणि एकाग्रता वाढण्यासाठी मदत होते.
- » यासाठी वेगळे शुल्क आकारले जात नाही. परंतु, अभ्यास महोत्सवाला उपस्थिती अनिवार्य असते.

Shri. Avinash Dharmadhikari Sir
(IAS)

Shri. Shekhar Gaikwad Sir
(IAS Retd.)

Shri. Vaibhav Nimbalkar Sir
(DIG Police Western HQ, CRPF)

Shri. Pasha Patel Sir
(Agriculture Expert, Ex MLA, MH)

Dr. Bhushan Kelkar Sir
(PhD in AI, Trustee, CMP)

Shri. Anil Nagane Sir
(Dy.CEO/BDO)

MPSC STUDY KIT

चाणक्य मंडल परिवारच्या MPSC Comprehensive Course ला Admission घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना चाणक्य मंडल तरफे एक Study Kit दिला जातो. या मध्ये MPSC राज्यसेवा परीक्षेसाठी लागणारी काही महत्वाची पुस्तके आणि एक बॅग दिली जाते.

Study Kit मध्ये दिली जाणारी पुस्तके:

- » नवा विजयपथ: लेखक-अविनाश धर्माधिकारी सर
- » ७५ सोनेरी पाने: लेखक-अविनाश धर्माधिकारी सर
- » भूगोल व पर्यावरण: लेखक-सवदी
- » Oxford Student Atlas
- » भारतीय राज्यघटना, राजकारण आणि कायदे : लेखक-अभिजित शिंदे सर
- » पंचायतराज: लेखक-मनोज राऊत (Dy. CEO)
- » आधुनिक भारताचा इतिहास: लेखक -डॉ. गाठाळ
- » Lucent's General Knowledge

MPSC COMPREHENSIVE COURSE

Medium - English

**Batches are starting
from 5th May 2025 &
21st July 2025**

OFFLINE CENTER: WARJE CENTER, PUNE

Features:

- » Holistic Guidance of Prelims+Mains+Interview
- » Notes prepared by our Expert faculties
- » Weekly Interactive Sessions with Shri. Avinash Dharmadhikari Sir
- » Exam Oriented Approach
- » Focus on MCQ Solving
- » Focus on Optional Subjects
- » Monthly Current Affairs Magazine
- » Focus on mains answer writing
- » Guidance by Toppers

**This Batch is for those students who
are preparing for MPSC 2025 (Subjective Pattern)**

परीक्षांविषयी माहिती

प्रथम आपण काही मूलभूत प्रश्न आणि त्याबद्दल सविस्तर माहिती घेऊँ:

ज्यामध्ये खालील गोष्टीचा समावेश होतो

- » MPSC म्हणजे काय? व ती कोणकोणत्या परीक्षा घेते?
- » राज्यसेवा परीक्षेतून कुठली पदे भरली जातात?
- » राज्यसेवा परीक्षा देण्यासाठी वयोमर्यादा आणि शैक्षणिक अर्हता काय असते?
- » राज्यसेवा परीक्षेचे टप्पे आणि स्वरूप कसे असते?
- » राज्यसेवा परीक्षेचा अभ्यासक्रम काय असतो?

MPSC म्हणजे काय? व ती कोणकोणत्या परीक्षा घेते?

MPSC म्हणजे MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION म्हणजेच राज्य लोकसेवा आयोग. ही एक घटनात्मक संस्था असून भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३१५ अन्वये महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची स्थापना करण्यात आली आहे.

महाराष्ट्र शासनाच्या अखत्यारीतल्या वेगवेगळ्या सेवांसाठी आणि पदांसाठी स्पर्धा परीक्षा घेऊन उमेदवारांची निवड करण्याचं काम ही संस्था करते. MPSC मार्फत राज्य शासनाच्या वेगवेगळ्या विभागामध्ये वेगवेगळ्या पदांसाठी स्पर्धापरीक्षा घेऊन उमेदवारांची निवड केली जाते.

वर्ष २०२४ पासून आयोग खालील प्रमाणे तीन संयुक्त पूर्व परीक्षा घेणार आहे

- १) महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित गट अ आणि गट ब संयुक्त पूर्व परीक्षा
- २) महाराष्ट्र अराजपत्रित गट ब संयुक्त पूर्व परीक्षा
- ३) महाराष्ट्र अराजपत्रित गट क संयुक्त पूर्व परीक्षा

महाराष्ट्र नागरी सेवा राजपत्रित पूर्व परीक्षा २०२३ द्वारे

पुढील सेवांसाठी एकच पूर्व परीक्षा होईल

राज्य सेवा (३३ संवर्ग)

यांत्रिकी अभियांत्रिकी सेवा

विद्युत अभियांत्रिकी सेवा

स्थापत्य अभियांत्रिकी सेवा

विद्युत व यांत्रिकी अभियांत्रिकी सेवा

कृषि सेवा

सहायक नियंत्रक वैधमापनशास्त्र

अन्न व औषध प्रशासकीय सेवा

वनसेवा

राज्यसेवा परीक्षा ही ३ टप्प्यांमध्ये घेतली जाणारी परीक्षा आहे.

पहिला टप्पा
पूर्व परीक्षा
(४०० गुण)

दुसरा टप्पा
मुख्य परीक्षा
(१७५० गुण)

तिसरा टप्पा
मुलाखत
(२७५ गुण)

(अंतिम निवड ही मुख्य परीक्षा आणि मुलाखतीच्या एकूण गुणांवरून केली जाते.)

राज्यसेवा यशीक्षेचे स्वरूप

पूर्वपरीक्षा

महत्वाचे : २०२२ पासून राज्यसेवा पूर्व परीक्षेत CSAT Paper Qualifying करण्यात आला आहे.
म्हणून पूर्व परीक्षेचा Cut off आता फक्त Paper १ च्या गुणांच्या आधारे लावला जाईल..

पेपर	प्रश्नसंख्या	गुण	वेळ	माध्यम	पेपरचे स्वरूप	स्तर
पेपर १ (Compulsory)	१००	२००	२ तास	मराठी आणि इंग्रजी	बहुपर्यायी (MCQ)	पदवी
पेपर २ (Compulsory)	८०	२००	२ तास	मराठी आणि इंग्रजी	बहुपर्यायी (MCQ)	पदवी

- नोट : १- उमेदवारांनी दोनही पेपर देणे बंधनकारक आहे
२- दोनही पेपर मध्ये नकारात्मक गुण पद्धती असेल. प्रत्येक चार चुकीच्या प्रश्नांमागे
एका प्रश्नाचे गुण वजा केले जातील. (१/४ नकारात्मक गुण पद्धती)

राज्यसेवा मुख्य परीक्षेची नवीन परीक्षा योजना

२०२५ पासून राज्यसेवा मुख्य परीक्षा वर्णनात्मक (Descriptive) स्वरूपाची होणार आहे.
राज्यसेवा मुख्य परीक्षेची नवीन परीक्षा योजना पुढीलप्रमाणे असणार आहे.

क्र.	पेपरचे नाव	गुण
१	भाषा पेपर १ – मराठी	३०० गुण (२५% गुणांसह अर्हताकारी)
२	भाषा पेपर २ – इंग्रजी	३०० गुण (२५% गुणांसह अर्हताकारी)
३	निबंध (मराठी किंवा इंग्रजी माध्यम)	२५० गुण
४	सामान्य अध्ययन १	२५० गुण
५	सामान्य अध्ययन २	२५० गुण
६	सामान्य अध्ययन ३	२५० गुण
७	सामान्य अध्ययन ४	२५० गुण
८	वैकल्पिक विषय पेपर क्रमांक १	२५० गुण
९	वैकल्पिक विषय पेपर क्रमांक २	२५० गुण
	मुख्य परीक्षा एकूण गुण	१७५० गुण
१०	मुलाखत	२७५ गुण
	Final Marks	२०२५ गुण

वैकल्पिक विषय (Optional Subject)

वैकल्पिक विषयाकरीता खालील विषयामधून एका विषयाची निवड करणे आवश्यक आहे:

Agriculture (कृषी)	Animal Husbandry and Veterinary Science (पशुसंवर्धन व पशुवैद्यकीय विज्ञान)	Anthropology (मानववशास्त्र)	Botany (वनस्पतीशास्त्र)
Chemistry (रसायनशास्त्र)	Civil Engineering (स्थापत्य अभियांत्रिकी)	Commerce and Accountancy (वाणिज्य व लेखा)	Economics (अर्थशास्त्र)
Electrical Engineering (विद्युत अभियांत्रिकी)	Geography (भूगोल)	Geology (भूविज्ञान)	History (इतिहास)
Law (विधी)	Management (व्यवस्थापन)	Mechanical Engineering (यांत्रिकी अभियांत्रिकी)	Medical Science (वैद्यकीय विज्ञान)
Philosophy (तत्त्वज्ञान)	Physics (भौतिकशास्त्र)	Political Science and International Relations (राज्यशास्त्र व आंतरराष्ट्रीय संबंध)	Psychology (मानसशास्त्र)
Public Administration (लोकप्रशासन)	Mathematics (गणित)	Sociology (समाजशास्त्र)	Statistics (सांखियकीशास्त्र)
Zoology (प्राणीशास्त्र)	Marathi Literature (मराठी वाडःमय)		

चारणकर्य मंडळ यशिवारमध्ये पुढील ५ वैकल्पिक विषयांचे मार्गदर्शन केले जाते.

Anthropology

History

Sociology

Geography

Political Science & International Relations

टीप: जर एखाद्या विद्यार्थ्याने वरील ५ विषय वगळता इतर विषय वैकल्पिक विषय म्हणून निवडला असेल, तर त्याने आमच्याशी संपर्क करावा.

राज्यसेवा अभ्यासक्रम

राज्यसेवा पूर्वपरीक्षा अभ्यासक्रम

Paper I (200 marks)

- » राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय महत्वाच्या चालू घडामोडी.
- » भारताचा इतिहास व भारतीय राष्ट्रीय चळवळ. महाराष्ट्राच्या भारांशासह.
- » महाराष्ट्र, भारत व जगाचा भूगोल – महाराष्ट्राचा, भारताचा व जगाचा प्राकृतिक, सामाजिक, आर्थिक भूगोल.
- » भारत आणि महाराष्ट्र- राज्यशास्त्र व प्रशासन संविधान, राजकीय प्रणाली, पंचायती राज, नगर प्रशासन, सार्वजनिक धोरण, हक्क विषयक प्रश्न इत्यादी.
- » आर्थिक व सामाजिक विकास शाश्वत विकास, दारिद्र्य, समावेशन, लोकशाही, सामाजिक क्षेत्रातील उपक्रम इत्यादी.
- » पर्यावरण पारिस्थितीकी, जैव विविधता आणि हवामान बदल यांवरील सर्वसाधारण प्रश्न- याला विषय विशेषज्ञांची गरज नाही.
- » सामान्य विज्ञान

Paper II (200 marks)

- » आकलन.
- » संवाद कौशल्यांसह आंतर व्यक्तिगत कौशल्य.
- » तर्कशुद्ध तर्क आणि विश्लेषणात्मक क्षमता
- » निर्णय क्षमता आणि समर्थ्या निराकरण.
- » सर्वसाधारण मानसिक क्षमता
- » मूळ संख्याता (अंक आणि त्यांचे संबंध, परिमानाचा क्रम इत्यादी) (इयत्ता दहावी स्तरावरील), Data Interpretation (तक्ता, आलेख, कोष्टक, विदा पर्याप्तता इत्यादी – इयत्ता दहावी स्तरावरील)
- » मराठी आणि इंग्रजी भाषा आकलन कौशल्य (इयत्ता दहावी/बारावी स्तरावरील)

टीप - १ : इयत्ता दहावी/बारावी स्तरावरील मराठी आणि इंग्रजी भाषा आकलन कौशल्याची तपासणी (पेपर २ च्या अभ्यासक्रमातील शेवटचा भाग) प्रश्नपत्रिकेत उलट भाषांतर न देता, मराठी आणि इंग्रजी भाषेतील परिच्छेदामार्फत करण्यात येईल.

राज्यसेवा मुख्य परीक्षा अभ्यासक्रम

सामान्य अध्ययन :- १ 250 गुण

भारतीय वारसा आणि संस्कृती, इतिहास आणि जागतिक भूगोल महाराष्ट्राच्या काही भारांशासह

- » भारतीय संस्कृतीमध्ये प्राचीन ते आधुनिक काळापर्यंत असलेली कलेची रूपे, साहित्य व स्थापत्य कला यांच्या ठळक पैलूंचा समावेश केला राहील.
- » महाराष्ट्रातील संत चळवळीच्या विशेष संदर्भात भक्ती चळवळ आणि त्याचे तत्वज्ञान.
- » आधुनिक भारताच्या इतिहासातील अठराव्या शतकाच्या मध्यापासून आजपर्यंतच्या महत्वपूर्ण घटना, महत्वपूर्ण व्यक्ती आणि समस्या.
- » स्वातंत्र्यलढा – स्वातंत्र्य लढ्यातील विविध टप्पे आणि देशाच्या निरनिराळ्या भागांमधील स्वातंत्र्य लढ्यात योगदान देणारे महत्वाचे व्यक्ती व त्यांचे स्वातंत्र्य लढ्यातील योगदान.
- » स्वातंत्र्योत्तर एकत्रीकरण आणि देशांतर्गत पुनर्रचना.
- » जगाच्या इतिहासामध्ये १८ व्या शतकापासून औद्योगिक क्रांती, जागतिक युद्धे, देशांच्या भूसीमांची पुनर्रचना, वसाहतवाद, निर्वसाहतवाद, राजकीय तत्वज्ञान जसे की साम्यवाद, भांडवलशाही, समाजवाद इत्यादी. त्यांची रूपे व समाजावरील त्यांच्या प्रभाव यांचा समावेश राहील.
- » भारतीय समाजाची ठळक वैशिष्टे आणि भारताची विविधता.
- » महिला व महिला संघटनांची भूमिका, लोकसंख्या आणि त्या संबंधित मुद्दे, दारिद्र्य व विकासात्मक प्रश्न, नागरीकरण यांचेशी निगडीत समस्या व त्यावरील उपाययोजना.
- » जागतिकीकरणाचे भारतीय समाजावरील परिणाम. सामाजिक सबलीकरण, जातीयवाद, प्रांतवाद आणि धर्मनिरपेक्षता.
- » जगाचा प्राकृतिक भूगोल व त्याची ठळक वैशिष्टे.
- » जागतिक प्रमुख नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे वितरण, (दक्षिण आशिया व भारतीय उपखंड यांसह)
- » जगातील विविध भागातील प्राथमिक, द्वितीय व तृतीय औद्योगिक सेवांच्या स्थानाला जबाबदार असणारे घटक (भारतासह).
- » भूकंप, त्सुनामी, ज्वालामुखी हालचाली, चक्रिय वादळ इत्यादी अशा महत्वाच्या भूप्राकृतिक घटना, भौगोलिक वैशिष्टे आणि त्यांचे स्थान, महत्वाची भौगोलिक वैशिष्टे (जलाशये आणि हिमनग यांसह) तसेच वनस्पती आणि प्राणी यांच्यातील बदल व अशा बदलांचा परिणाम.

राज्यसेवा मुख्य परीक्षा अभ्यासक्रम

सामान्य अध्ययन :- २   250 गुण

प्रशासन, संविधान, राज्यशास्त्र, सामाजिक न्याय व आंतरराष्ट्रीय संबंध महाराष्ट्राच्या काही भारांशासह

- » भारतीय संविधान – ऐतिहासिक पार्श्वभूमी, उत्क्रांती, वैशिष्टे, सुधारणा, महत्वपूर्ण तरतुदी आणि मूलभूत संरचना.
- » संघ व राज्ये यांची कार्य व जबाबदाऱ्या संघराज्य रचनेशी संबंधित प्रश्न व आव्हाने, स्थानिक पातळीवर अधिकार आणि वित्त व्यवस्था यांचे प्रदान आणि त्यातील आव्हाने.
- » विविध अंगामधील अधिकारांची विभागणी, वाद निवारण यंत्रणा व संस्था.
- » भारतीय सांविधानिक योजनेची इतर देशांशी तुलना.
- » संसद व राज्य विधानमंडळे संरचना, कार्यप्रणाली, कामकाज चालविणे, अधिकार व विशेषाधिकार आणि यांपासून उद्भवणारे प्रश्न.
- » कार्यपालिका, न्यायपालिका यांची रचना, संघटन आणि कार्य, सरकारची मंत्रालये व विभाग, दबाव गट आणि औपचारिक / अनौपचारिक संघ आणि त्यांची राज्य व्यवस्थेमधील भूमिका.
- » स्थानिक स्वराज्य संस्था.
- » लोकप्रतिनिधित्व अधिनियमाची ठळक वैशिष्टे.
- » विविध सांविधानिक पदांच्या नियुक्त्या, विविध सांविधानिक मंडळाचे अधिकार कार्य व जबाबदाऱ्या वैधानिक, नियामक व विविध अर्धन्यायिक मंडळे.
- » विविध क्षेत्रांमधील विकासासाठी सरकारी धोरणे व घटक यांचे संकल्पन व अंमलबजावणी करताना उद्भवणाऱ्या समस्या.
- » विकास प्रक्रिया व विकास उद्योग-अशासकीय संघटना, स्वयंसहायता गट, विविध गट व संघ, देणगीदार, धर्मादाय संस्था, संस्थात्मक व इतर हित संबंधित व्यक्ती यांच्या भूमिका.
- » समाजातील दुबळ्या घटकांसाठी केंद्राच्या व राज्याच्या कल्याणकारी योजना आणि या योजनांची कामगिरी, यंत्रणा, कायदे, या दुबळ्या घटकांच्या संरक्षणासाठी व लाभासाठी गठीत केलेल्या संस्था व मंडळे.
- » आरोग्य, शिक्षण, मानव संसाधन यासारख्या सामाजिक क्षेत्र / संवाशी निगडीत घटकांच्या विकास व व्यवस्थापन संबंधातले प्रश्न,
- » दारिद्र्य व उपासमार यांच्याशी संबंधित प्रश्न.
- » प्रशासन, पारदर्शकता व उत्तरदायित्व, ई-प्रशासन: उपयोजने, प्रतिमाने, यश, मर्यादा, व क्षमता यांबाबतचे महत्वाचे पैलू: नागरिकांची सनद, पारदर्शकता व उत्तरदायित्व आणि संस्थात्मक व इतर उपाययोजना.
- » नागरी सेवांची लोकशाही मधील भूमिका.
- » भारत आणि शेजारील राष्ट्र यांचे संबंध.
- » द्विपक्षीय, प्रादेशिक व जागतिक गट आणि भारताचा समावेश असणारे आणि / किंवा भारताच्या हितसंबंधाला बाधा पोहोचवणारे करारानमे.
- » विकसित व विकसनशील देशांच्या धोरणांचा व राजकारणाचा भारताच्या हितसंबंधांवर आणि भारतीय भांडवलदारांवर होणारा परिणाम.
- » महत्वाच्या आंतरराष्ट्रीय संस्था, अभिकरणे, मंच, त्यांची रचना व जनादेश.

राज्यसेवा मुख्य परीक्षा अभ्यासक्रम

सामान्य अध्ययन :- ३ 250 गुण

तंत्रज्ञान, आर्थिक विकास, जैवविविधता, पर्यावरण, सुरक्षा व आपत्ती व्यवस्थापन महाराष्ट्राच्या काही भारांशासह

- » भारतीय अर्थव्यवस्था आणि नियोजनशी संबंधीत मुद्दे, साधनसंपत्तीचे एकत्रीकरण, वाढ, विकास व रोजगार.
- » सर्वसमावेशक वाढ व त्यातून उद्गवणाऱ्या समस्या.
- » सरकारी अर्थसंकल्प.
- » देशाच्या विविध भागातील मुख्य पिके व पीक पद्धती, विविध प्रकारचे सिंचन व सिंचन पद्धती, साठवण, शेती उत्पादनांची वाहतूक व विपणन, मर्यादा व संबंधित अडचणी, शेतकऱ्यांच्या सहाय्यासाठी ई-तंत्रज्ञान.
- » प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष शेती अनुदान आणि किमान आधारभूत किमतीशी संबंधित मुद्दे, सार्वजनिक वितरण प्रणाली – उद्दिष्टे, कार्यप्रणाली, मर्यादा, सुधारणा; शिलकी साठा व अन्नसुरक्षाची समस्या, तंत्रज्ञान मोहीम, पशुपालनाचे अर्थशास्त्र.
- » भारतातील अन्न प्रक्रिया आणि संबंधित उद्योग-व्याप्ती आणि महत्त्व, स्थान, प्रतिवाह व अनुवाह आवश्यकता, पुरवठा साखळी व्यवस्थापन
- » भारतातील जमीन सुधारणा
- » अर्थव्यवस्थेवर उदारीकरणाचे परिणाम, औद्योगिक धोरणातील बदल आणि औद्योगिक विकासावर त्यांचे परिणाम.
- » पायाभूत सुविधा: ऊर्जा, बंदरे, रस्ते, विमानतळ, रेल्वे इत्यादी.
- » गुंतवणूक प्रतिमाने.
- » विज्ञान व तंत्रज्ञान – घडामोडी व त्यांचे उपयोजन आणि दैनंदिन जीवनातील परिणाम.
- » विज्ञान व तंत्रज्ञानातील भारतीयांची कामगिरी; तंत्रज्ञानाचे स्वदेशीकरण आणि नवीन तंत्रज्ञान विकसित करणे.
- » माहिती तंत्रज्ञान, अवकाश, संगणक, रोबोटिक्स, सूक्ष्म तंत्रज्ञान, जैवतंत्रज्ञान या क्षेत्रांमधील जागरूकता आणि बौद्धिक मालमत्ता हक्कांशी संबंधित समस्या.
- » संवर्धन, पर्यावरणीय प्रदूषण आणि अवनती, पर्यावरणीय आघात निर्धारण.
- » आपत्ती व आपत्ती व्यवस्थापन, आपत्ती जोखीम लवचिकपणा, लवचिक समाज.
- » विकास आणि उग्रवादाचा प्रसार यांच्यामधील दुवे.
- » अंतर्गत सुरक्षेसाठी आव्हाने निर्माण करण्यात बाह्य राज्य व गैरराज्य घटकांची भूमिका.
- » संप्रेषण जाळ्यामार्फत अंतर्गत सुरक्षेसाठी आव्हाने, अंतर्गत सुरक्षा आव्हानांमध्ये प्रसार माध्यमे व सामाजिक नेटवर्किंग साईटरची भूमिका.
- » सायबर सुरक्षेच्या मूलभूत बाबी, आर्थिक गैरव्यवहार व त्यावरील प्रतिबंध.
- » सुरक्षा आव्हाने आणि सीमाक्षेत्रातील त्यांचे व्यवस्थापन, दहशतवादाबरोबर संघटित गुन्हेगारीचा संबंध.
- » विविध सुरक्षा दले आणि अभिकरणे व त्यांचे जनादेश.

राज्यसेवा मुख्य परीक्षा अभ्यासक्रम

सामान्य अध्ययन :- ४ 250 गुण

नीतिशास्त्र, सचोटी आणि अभियोग्यता.

या अंतर्गत समाविष्ट असलेले प्रमुख विषय म्हणजे नीतिशास्त्र, सचोटी आणि योग्यता. या पेपरमध्ये उमेदवारांची सचोटी.

सार्वजनिक जीवनातील समंजसपणा आणि समाजाशी व्यवहार करताना त्याला सामोरे जाव्या लागणाऱ्या विविध समस्या आणि संघर्षाबाबतच्या समस्या सोडविण्याच्या दृष्टिकोनाशी संबंधित समस्यांबाबत उमेदवारांची वृत्ती आणि दृष्टिकोन तपासण्यासाठीच्या प्रश्नांचा समावेश असेल. यावरील प्रश्नांमध्ये पैलू निश्चित करण्यासाठी घटना अभ्यास (केस स्टडी) याचा वापर केला जाईल.

पुढील स्थूल क्षेत्रांचा समावेश केला जाईल.

अभ्यासक्रम:

- » नीतिशास्त्र आणि मानवी परस्यराभिमुखता: मानवतेच्या नीतिमत्तेचे सार, निर्धारक आणि परिणाम, नैतिकतेचे परिमाण, नीतिशास्त्र – खाजगी आणि सार्वजनिक संबंधांमधील, मानवी मूल्ये, महान नेते, सुधारक व प्रशासक यांचे जीवन आणि शिकवण यांपासून धडे, मूल्ये रुजविण्यासाठी कुटुंब, समाज व शैक्षणिक संस्था यांच्या भूमिका.
- » अभिवृत्ती: घटक, संरचना, कार्य; त्याचा प्रभाव आणि विचार व वर्तन यांच्याशी संबंध, नैतिक आणि राजकीय अभिवृत्ती, सामाजिक परिणाम व पाठपुरावा.
- » नागरी सेवेसाठी अभियोग्यता आणि मूलभूत मूल्ये, सचोटी, निःपक्षपातीपणा आणि पक्षीय निरपेक्षता, वस्तुनिष्ठता, सार्वजनिक सेवेसाठी समर्पण, सहानुभूती, सहिष्णुता आणि दुर्बल घटकांप्रती सहानुभूती.
- » भावनिक बुद्धांक – संकल्पना आणि त्याची उपयोगीता, प्रशासन आणि कारभारामध्ये त्यांची उपयुक्तता आणि उपयोजन.
- » भारत आणि जगातील नैतिक विचारवंतांचे आणि तत्वज्ञांचे योगदान.
- » लोक प्रशासनातील सार्वजनिक / नागरी सेवा मूल्ये आणि नैतिकता: स्थिती व समस्या, सरकारी व खाजगी संस्थांमधील नैतिक चिंता आणि कॉडी; नैतिक मार्गदर्शनाचे स्त्रोत म्हणून कायदे नियम, विनियम व सदसद विवेकबुद्धी, उत्तरदायित्व आणि नैतिक शासन: शासनामध्ये नैतिकता आणि नैतिक मूल्यांचे बळकटीकरण; आंतरराष्ट्रीय संबंध आणि निधीकरणामधील नैतिक समस्या: निगम प्रशासन.
- » प्रशासनातील सभ्यता: लोकसेवेची संकल्पना: प्रशासन व सभ्यता यांचा तत्वज्ञानात्मक आधार, माहितीची देवाण-घेवाण आणि सरकारमधील पारदर्शकता, माहितीचा अधिकार, नीतिसंहिता, आचारसंहिता, नागरिकांची सनद, कार्यसंस्कृती, सेवाप्रदानाचा दर्जा, सार्वजनिक निधीचा विनियोग, भ्रष्टाचाराची आव्हाने.
- » वरील समस्यांवरील घटना अभ्यास.

HEARTBEAT - MPSC Prelims चा संपूर्ण कोर्स

लक्ष्य एकच : 130+

HEARTBEAT हा MPSC Prelims चा संपूर्ण Course आहे.
या कोर्स अंतर्गत फक्त पूर्व परीक्षेचा अभ्यास करवून घेतला जातो.

कोर्सची ठळक वैशिष्ट्ये : » **10000+ MCQs** वर्गातच सोडवून घेतले जातात .

- » संपूर्ण Syllabus Cover केला जाईल
- » दररोज MCQ solving चा सराव
- » फक्त Prelims Oriented कोर्स
- » Prelims Expert Faculties चे मार्गदर्शन
- » सेवेतील अधिकाऱ्यांचे मार्गदर्शन
- » सत्रे सकाळच्या वेळेत होतील..
- » Test Series चा समावेश असेल
- » Online आणि Offline माध्यमात

OFFLINE

ONLINE

Rohini Gutte Madam

Abhijit Shinde Sir

Ketan Sande Sir

Mayur Patil Sir

MEET OUR FACULTIES

चाणक्य मंडळचे तज्ज्ञ मार्गदर्शक

चाणक्य मंडळमध्ये MPSC च्या दोन्ही परीक्षा पद्धतीत तज्ज्ञ असणारे **Faculties** मार्गदर्शन करतात.
सर्व फॅकल्टी UPSC आणि MPSC अशा दोन्ही परीक्षा पद्धतीतील तज्ज्ञ आहेत.

Shri. Avinash Dharmadhikari Sir (IAS)

Founder Director - Chanakya Mandal Pariwar
Former Director of Nehru Yuva Kendra Sangathan

Dr. Bhooshan Kelkar

MS and Ph.D. in Artificial Intelligence,
Former 'Country Manager'
for university relations of IBM India

Ms. Rohini Gutte

Trustee, Chanakya Mandal Pariwar
(M.Sc. Biotech, Ex. Naib Tehsildar,
Rank-2, 2015, Teaching Since 2012)

Adv. Siddharth Dharmadhikari

Trustee, Chanakya Mandal Pariwar
(BSL LLB, LLM,
Teaching Since 2015)

Mr. Swapnil Mungale

CEO, Chanakya Mandal Pariwar
(B.E. ENTC, B.A. Public Services,
Teaching Since 2016)

Mr. Abhijeet Shinde

BE Computer
लेखक: भारतीय राज्यघटना, राजकारण आणि कायदे
Teaching Since 2016

Mr. Mayur Patil

(B.E. Mechanical Engineering
UPSC Interview 2020
Teaching Since 2016)

Mr. Ketan Sande

(B.E. Civil, Masters in Management
Studies (Finance)
Teaching Since 2016)

Mr. Dhananjay Tupe

BE Mechanical
UPSC Interview 2021
Teaching Since 2018

Mr. Anmol Sabu

(B.Tech Production, MA History,
Teaching Since 2018)

Mr. Sachin Hiswankar

Science Expert
Teaching Since 2017

Mr. Akshay Ghatge

BE Mechanical
LLB (Appearing)
Teaching Since 2018

Mr. Mayur Gaund

BE Mechanical
Teaching since 2017

Mr. Roshan Rajput

BSC Botany
Teaching Since 2018

Mr. Anil Nagane

(BE. Mech., MA. Pub. administration,
MA. History, Dy. CEO, 2015,
Teaching Since 2012)

Mr. Manoj Raut (Dy.CEO)

BE. Mech., ABDO 2013,
Teaching Since 2015

Shri. Subhramanya Kelkar (IPS)

लेखक : नीतिशास्त्र व संबंधित संकल्पना
मराठीतून 2 वेळा UPSC परीक्षा उत्तीर्ण
Teaching Since 2018

Mr. Dnyaneshwar Patil

(सहाय्यक राज्यकर आयुक्त)

Mr. Azharuddin Pathan

Assistant Commissioner of
Forest, 2021

Mr. Digvijay Patil

(BE. Mech.,
नायब तहवीलदार
Teaching since 2017)

चाणक्य मंडलाच्या यशस्वी विद्युथर्याचे मनोगत

मी चाणक्य मंडल परिवारमध्ये २०१५-१६ साली UPSC Comprehensive कोर्ससाठी प्रवेश घेतला आणि तेव्हापासून आजपर्यंत माझ्या स्पर्धापरीक्षेच्या तयारीच्या प्रवासात चाणक्य मंडल परिवार माझ्यासोबत आहे. २०१७ साली मी MPSC राज्यसेवा परीक्षेचीची तयारी चालू केली. दरम्यान राज्यसेवा मुख्य परीक्षा आणि मुलाखतीची तयारीसुद्धा चाणक्य मंडलमध्येच केली. त्यासोबतच धर्माधिकारी सरांनी चाणक्य मंडलमध्ये फॅकल्टी म्हणून काम करण्याची संधीपण मला दिली त्यामुळे आणखी अभ्यास करण्यासाठी प्रोत्साहन मिळत गेले. धर्माधिकारी सरांचे मार्गदर्शन आणि इथल्या फॅकल्टीज जसे अभिजित शिंदे, रोहिणी ताई, अनिल दादा यांची साथ नसती तर हा प्रवास अजून खडतर झाला असता, यासाठी मी सर्वांचा नेहमी त्रुटी राहीन.

दिग्विजय पाटील
(ASO 2018, ABDO 2019)

२०१९ मध्ये पुण्यात आल्यानंतर कुटुंब आणि मित्रपरिवार अभ्यासामध्ये मार्गदर्शन करण्यासाठी होताच परंतु सारखं वाटायचं कि काहीतरी चुकतंय. अशावेळी माझी ओळख अभिजीत शिंदे सर व दिग्विजय पाटील यांच्याशी झाली आणि चाणक्य मंडल परिवारसोबतचा माझा प्रवास सुरु झाला. त्यावेळी माझ्या अभ्यासाला योग्य दिशा मिळाली आणि अवघ्या दोन वर्षांच्या प्रयत्नानंतर मला यश मिळाले. याबद्दल मी चाणक्य मंडल परिवारचा कायम त्रुटी राहील.

ज्ञानेश्वर पाटील
(संहा. राज्यकर आयुक्त, २०२०)

पोर्ट ग्रेज्युएशन नंतर शोध सुरु झाला कि स्पर्धापरीक्षेचं मार्गदर्शन कुठे घ्यायचं? पण्णाना आधीपासूनच धर्माधिकारी सर आणि चाणक्य मंडल माहितीच होतं. त्यामुळे त्यांचा हड्ड होता की एडमिशन घ्यायचं तर चाणक्यालाच, कारण तिथेच तुला तुझी स्वतंत्र अशी ओळख निर्माण करता येईल. आणि माझ्या 'स्व' च्या ओळखीचा प्रवास सुरु झाला अधिष्ठान मालिकेच्या पहिल्या सत्राने. नंतर जेव्हा भी धर्माधिकारी सरांकडे २०१९ ची अभिरुप मुलाखत दिली तेव्हा सरांनी मला ४६ मार्क्स दिले आणि म्हटले कि, 'अजून अभ्यास पाहिजे अर्चना, मी तुझ्याकडून ७० मार्कची अपेक्षा करतोय 'आणि त्यावर्षी मला आयोगाच्या मुलाखतीमध्ये ४६ मार्क्स मिळाले. त्यानंतर २०२१ ला सरांनी मला ५८ मार्क्स दिले आणि आयोगाच्या मुलाखतीमध्ये मला ५८ च मार्क्स मिळाले. असं अभ्यासपूर्ण परीक्षण मला नाही वाटत इतर कुठे होत असेल.

अर्चना निंबा राजपूत
(मुख्याधिकारी वर्ग २-२०२१)

भूषण माने
(मुख्याधिकारी वर्ग २-२०२१)

इंजिनीरिंग नंतर मी ठरवलं मी स्पर्धापरीक्षांची तयारी करायची. धर्माधिकारी सर आणि चाणक्य मंडल बद्दल आधीपासूनच माहिती असल्यामुळे मी सरळ मुंबईचं ऑफिस गाठल. घरची परिस्थिती हलाखीची होती. वडील रिक्षा चालवत असत. त्यामुळे कोर्सची फीस भरणं काही शक्य होत नव्हत. मी त्याबद्दल अर्ज केल्यानंतर माझ्या अजावर धर्माधिकारी सरांनी सही केली आणि संपूर्ण एमपीएससी कोर्स मी निःशुल्क केला. पैश्यांसाठी हपापलेल्या दुनियेत कुणीतरी एवढी मोठी मदत करतंय हे माझ्यासाठी आश्रयाचं होतं. त्यामुळे माझ्या यशामध्ये आदरणीय धर्माधिकारी सरांचा सिंहाचा वाटा आहे. चाणक्य मंडल परिवार यातील 'परिवार' या शब्दाच्या अर्थाचा प्रत्यय मला २०१६ पासून कायमी येत गेला.

चाणक्य मंडलच्या यशस्वी विद्यार्थ्यांचे मनोगत

चाणक्य मंडल परिवारामध्ये मी २०१९ साली सामील झालो. त्यावेळी विदर्भामध्ये आमचा अभ्यास दौरा गेला होता. त्यातून प्रशासन नक्की कसं चालतं आणि अधिकाऱ्याच्या जबाबदाऱ्या काय असतात हे खूप जवळून शिकायला मिळालं. २०२० सालातील मुलाखतीवेळी धर्माधिकारी सरांनी एक कानमंत्र दिला होता तो म्हणजे 'शुभम तुझी विषयांची तयारी खूप छान आहे, फक्त चेहन्यायावर स्प्रिटहास्य असू दे. तुला आयोगाच्या मुलाखतीमध्ये ६५ मार्क्स मिळू शकतात.' धर्माधिकारी सरांनी सांगितल्याप्रमाणे मला मुलाखतीमध्ये ६४ मार्क्स मिळाले आणि राज्यात ४८ येऊन उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी या पदावर माझी निवड झाली.

शुभम जाधव

(Dy. CEO/BDO 2020)

मयूर रसगळ

(कक्ष अधिकारी मंत्रालय-२०२१)

२०१३ साली स्वप्नील कोठावडे (ACIT) दादाचं मनोगत ऐकायला बाबा मला चाणक्य मंडलच्या एका कार्यक्रमाला घेऊन गेले. तेव्हाच ठरवलं होतं कि आपण सुद्धा स्पर्धापरीक्षेची तयारी करायची. पुढे इंजिनीरिंग करत असताना चाणक्य मंडलमध्ये प्रिपरेटरी कोर्सला एडमिशन घेतली. स्पर्धापरीक्षेच्या पाया भक्तम करणारा हा कोर्स आहे. स्पर्धापरीक्षेची तयारी करताना कचकावून अभ्यास तर करायचाच असतो पण त्यासोबतच सर्वांगीण विकास होऊन समाजाशी तुमची नाळ जोडली गेली पाहिजे हे मला प्रिपरेटरी कोर्सद्वारे कळल. समाजाशी जोडून राहत लोकहिताचं काम करण्याची प्रेरणा घेऊन मी स्पर्धापरीक्षेचा अभ्यास सुरु केला आणि २०२१ साली एमपीएससीतून कक्ष अधिकारी, मंत्रालय हे पद मिळविले.

नितिन कर्करे

(नायब तहसीलदार)

२००९ चा फाउंडेशन आणि २०१० चा प्रिपरेटरी कोर्स मी केला. हे कोर्स मला चाणक्य मंडलच्या CTS-Competitive Talent Search या शिष्यवृत्ती परीक्षेमार्फत अगदी निःशुल्क करता आले. व्यक्तिमत्व विकसनाचा कोर्स म्हणजे फाउंडेशन कोर्स करताना ग्रामीण भागातील असं म्हणजे कमीपणाचं नसून तो तुमचा 'Plus Point' आहे हे माझ्या लक्षात आलं आणि स्वतःबद्दल बघण्याचा माझा दृष्टिकोन विकसित होत गेला. माझ्या Weaknesses ना माझ्या Strength मध्ये बदलू शकलो ते फक्त चाणक्य मंडलच्या फाउंडेशन कोर्स मुळे. मी आजपर्यंत तीन मुलाखती दिल्या. २०१५ मध्ये धर्माधिकारी सरांनी मला ५७ मार्क्स दिले आणि आयोगाच्या मुलाखती मध्ये मला ५८ मार्क्स मिळाले. २०१९ साली सरांनी मला ५२ मार्क्स दिले आणि आयोगाच्या मुलाखती मध्ये ४९ मार्क्स मिळाले. २०२० साली सरांनी सांगितलं कि 'निखिल यावेळी तुझी निवड नक्कीच होईल आणि मुलाखतीचे सर्वोत्तम मार्क्स तुला यावेळी मिळतील'. सरांनी तेव्हा मला ६१ मार्क्स दिले होते आणि आयोगाच्या मुलाखतीमध्ये ६३ मार्क्स मिळाले. माझ्या आयुष्यात मी जे काही मिळवलं त्यामध्ये चाणक्य मंडलचा मोलाचा वाटा आहे आणि त्याबद्दल मी कायम त्रुटी असेन.

आणि इतर अनेक विद्यार्थी...

चारणक्य मंडलचे दैदिव्यमान यश

MPSC 2021 निकाल

230+ विद्यार्थ्यनी विविध टप्प्यांवर चारणक्य मंडल मध्ये मार्गदर्शन घेतले.

06 उपजिल्हाधिकारी (DC)

05 पोलिस उपअधीक्षक (Dy.SP)

11 उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी

13 सहायक राज्यकर आयुक्त

07 मुख्याधिकारी (CO)

...आणि इतर अनेक

पूनम अहिरे
उपजिल्हाधिकारी
(DC)

गिरीश पाटेकर
मुख्याधिकारी
(गट अ)
चारणक्य मंडलचा फॅकल्टी

सोनाली मात्रे
मुख्याधिकारी
(गट अ)

रोहित ओष्ठाळ
पोलिस उपअधीक्षक
(DySP)

अर्चना राजपूत
मुख्याधिकारी
(गट ब)
चारणक्य मंडलची फॅकल्टी

भूषण माने
मुख्याधिकारी
(गट ब)

उपजिल्हाधिकारी

विशाल यादव

विकास व्यवहारे

तेजस्विनी आहेरे

विलास नवरे

दुर्गा देवरे

सर्व यशस्वी विद्यार्थ्यांचे

हार्दिक
आमंदङ

पोलिस उपअधीक्षक

संतोष खाडे

किरण भौंडवे

शिवम विसापुरे

सहायक राज्यकर आयुक्त

अजित लोखंडे

प्रवीण मोरे

जानेश्वर मुखेकर

आनंद जाधव

परवन साळवे

प्रवीण गिद्रोमे

जानेश्वरी तोळे

दिपाली मोरमपले

निकिता गढे

उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी

विशाल नवले

श्रीखंट बिलेकर

ओंकार गायकवाड

वेदिका माजगांजे

सहायक कामगार आयुक्त

आशिष ढवळे

अनुराग पाटील

दिपक धांडे

उपनिबंधक, सह. सोसायटी, गट अ

रोहित भगटे

बालाजी कदम

नितेश कदम

उप शिक्षणाधिकारी

तुषार गाईकवाड

विशाल पोटेकर

प्रिया डहाळे

मुख्याधिकारी गट अ

गौविंद वांडेकर

संदीप दोडे

पौर्णिमा गवित

मुख्याधिकारी गट ब

कल्याण हुळे

निश्चिल लांडगे

महिशा धुमाळ

MPSC राज्यसेवा 2020 परीक्षेत चाणक्य मंडळचे अद्वितीय यथा

एकूण 200 पैकी चाणक्य मंडळचे 91+ विद्यार्थी उत्तीर्ण

CONGRATULATIONS!

राज्यात सहावा

Girish Parekar
ACST

राज्यात दहावा

Dnyaneshwar Patil
ACST

91+
SELECTED

Nitesh Kadam
ACST (Rank 2)

Ajinkya Jadhav
ACST (Rank 5)

Vishwajeet Gatade
ACST (Rank 12)

Amol Parihar
Dy.CEO (Rank 8)

Shubham Jadhav
Dy.CEO (Rank 4)

Akash Jadhav
Dy. Edu. Officer

Suraj Biskite
Dy. Edu. Officer

Abhijeet Bhagat
DySP Land Record

Yemaji Dhumal
DySP Land Record

Sagar Shelar
DySP of State Excise

Deepali Morampalle
Assistant BDO

Mukesh Sajgane
Assistant BDO

Suraj Mahajan
ADSA

Ankita Vilas Lad
Assistant BDO

Gokul Bharadiya
Naib Tahsildar

Mrunali Shirsat
Naib Tahsildar

Nikhil Deshmukh
Naib Tahsildar

NIKHIL PHARATE
Naib Tahsildar

Nikita Nirvitti
Naib Tahsildar

Pavan Salve
Naib Tahsildar

Pradip Jadhav
Naib Tahsildar

Pramod Patil
Naib Tahsildar

Shivam Visapure
Naib Tahsildar

Snehal Vetal
Naib Tahsildar

Kiran Bhondawe
Naib Tahsildar

Chetan Aglave
Naib Tahsildar

Gaurav Navnath Dalvi
Naib Tahsildar

Akshay Mhetre
Naib Tahsildar

Tamannah Shaikh
Naib Tahsildar

Tanveer Patil
Section Officer

Akshay Bhosale
Section Officer

Dnyaneshwar Mukherkar
Section Officer

Kalyan Hulge
Section Officer

Shekhar Bhilare
Section Officer

Nilesh Gund
Section Officer

Sagar Manore
Section Officer

Punam Ahire
Section Officer

Paurnima Gavit
Section Officer

Rohit Gautam Oval
Asst. Project Off.

Sagar Pawar
Asst. Project off.

Sonali Kadamb
Asst. Project off.

Congratulations
To all Students..

And Many more...

Aishwarya Godse
ARCS

Raju Kirave
ARCS

Sagar Gavand
ARCS

Aarti Vishnu Jadhav
ARCS

प्रशासन हे देशसेवेचे माध्यम आहे अशा निश्चयाने

आमचे यशस्वी कार्यकर्ता आणि प्राध्यापक

राज्यात तिसरा

रोहन कुवर
उपजिल्हाधिकारी

गोपाळ देशपांडे
उपजिल्हाधिकारी

दिग्विजय पाटील
असिस्टेंट बीडीओ

स्वप्ना दारुणकर
नायब तहसीलदार

यशस्वी विद्यार्थ्यांचे

दृष्टिकौणिंदन...

उपजिल्हाधिकारी

पोलीस उपअधिक्षक (Dy SP)

सहाय्यक आयुक्त राज्य कर

रामदास दंडे

स्वती देसाई

वसिमा शेख

समाधान गायकवाड

मिनाक्षी यादव

आरती पवार

विपूल पाटील

विवेक पाटील

सुहास कोरेगांवे

सुनिल चिवटे

गौरव भलगतीया

डेप्युटी सीईओ

प्रदीप शेंगडे

राजेश कदम

योगेश कदम

डेप्युटी डायरेक्टर ऑफ इंडस्ट्रीज (टेक्निकल)

अनिरुद्ध पाटील

प्रमोद लोंडे

निलेश गायकवाड

असिस्टेंट डायरेक्टर, महाराष्ट्र फायनान्स
आणि अकाउंट सर्विस

पूनम धिंगाणे

विनोद चौधरी

प्रतिक जांभळे

उपशिक्षणाधिकारी

वैरभव हर्जारे

नितेश कदम

पूजा गायकवाड

राम फरकांडे

सागर पवार

मनोज कोलहे

सेक्शन
ऑफिसर

आकाश चव्हाण

निशिल गावडे

गजानन शिंदे

पायल ठाकुर

शुभम घुगे

मुकुल विटेकर

And Many more...

चारणक्य मंडल परिवारची भव्य वारजे वास्तू

मुंबई (श्रीव) केंद्र

सदाशिव पेठ केंद्र

सदाशिव पेठ केंद्र

वारजे केंद्र

वारजे केंद्र

छत्रपती संभाजीनगर केंद्र

वारजे वास्तुतील सुविधा

डिजिटल बोर्ड

अभ्यासिका

शंततापूर्ण परिसर

मैदान

पार्किंगची व्यवस्था

ग्रंथालय

वृत्तपन्न वाचण्यासाठी जागा

सभागृह

मुलींसाठी चाणक्य मंडल परिवारच्या बाबजे
वास्तूतील आश्रमामध्ये गृहण्याची उत्तम व्यवस्था..

हॉस्टेल नव्हे **‘आश्रम’** प्रवेश सुरु

- » आश्रमाची प्रशस्त वास्तु
- » सुरक्षेच्या दृष्टीने वास्तुमध्ये CCTV ची व्यवस्था
- » महिला सुरक्षारक्षक
- » Wifi ची सुविधा
- » पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था
- » गरम पाण्याची सोय
- » दुचाकी पार्किंग उपलब्ध

आश्रमातील सुविधा

आश्रमाची वास्तू

'भारताचे कार्यकर्ता अधिकारी'

Vishal Solanki
IAS

Aniket Mandavgane
IFS

Hrishikesh Modak
IAS

Vaibhav Nimbalkar
IPS

Subhramanya Kelkar
IPS

Anil Nagane
Deputy CEO

Girish Parekar
ACST

Dnyaneshwar Patil
ACST

Archana Rajput
CO Group B

Nikhil Pharate
CO Group B

Bhushan Mane
CO Group B

Neelam Mahadik
RFO

Aditya Thakare
STI, ASO

Prashant Jadhav
PSI

Dinanath Shinde
STI

And Many More Karyakarta Adhikaris are serving the Nation

अधिक माहिती साठी संपर्क करा:

०८०-६९०१५४५४ / ०८०-६९०१५४५५

पुणे मुख्यालय – कार्यालय :

1557, सदाशिव पेठ, नवी पेठ विठ्ठल मंदिराजवळ, पुणे 411030 फोन : 080-69015454/5455 (वेळ 10 ते 6, रविवारसह)

ईमेल : office@chanakyamandal.org

वारजे केंद्र :

कात्रज-देहूरोड हायवेवरील वारजे उड्हाणपुलापासून जवळच, माई मंगेशकर रुग्णालयाच्या मागील बाजूस, सिप्पा फाउंडेशनच्या रस्त्यावर, वारजे, पुणे 411052 फोन : 080-69015454/5455 (वेळ सकाळी 10 ते 6, रविवारसह)

मुंबई केंद्र :

डी. एस. हायस्कूल, गुरुकृपा हॉटेल जवळ, शीव (पश्चिम), मुंबई – 400022

फोन : 080-69015418 (वेळ : सोम. ते शनि. दुपारी 12.30 ते रात्री 8, रविवार सकाळी 9 ते दुपारी 4.00)

छत्रपती संभाजीनगर केंद्र :

चौधरी चैंबर्स, रॉक्सी टॉकिंजच्या बाजूला, यशवंतराव चव्हाण नाट्यगृहासमोर, पैठण गेट, छत्रपती संभाजीनगर केंद्र : फोन : 080-69015420 (वेळ: सकाळी 10 ते सायं.8)

For More Information Visit Our Website

www.chanakyamandal.org Follow us on :

Do visit our YouTube channel 'Chanakya Mandal Pariwar' for video lectures and updates

“जिथे लोकसेवा हीच देशसेवा”